

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2006. gada 16. martā *

Lieta C-234/04

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Landesgericht Innsbruck* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2004. gada 26. maijā un Tiesā registrēts 2004. gada 3. jūnijā, tiesvedībā

Rosmarie Kapferer

pret

Schlank & Schick GmbH.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši N. Kolnerika [*N. Colneric*] (referente), K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], E. Juhāss [*E. Juhász*] un M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerālvokāts A. Ticano [*A. Tizzano*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 8. septembrī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Schlank & Schick GmbH* vārdā — D. Aleksanders [*M. Alexander*] un M. Drešerss [*M. Dreschers*], *Rechtsanwälte*,
- Austrijas Republikas vārdā — H. Dosi [*H. Dossi*] un S. Pfannere [*S. Pfanner*], pārstāvji,
- Čehijas Republikas vārdā — T. Bočeks [*T. Boček*], pārstāvis,
- Vācijas Federatīvās Republikas vārdā — A. Tīmane [*A. Tiemann*] un A. Ginters [*A. Günther*], pārstāvji,
- Francijas Republikas vārdā — A. Bodāra-Ermāna [*A. Bodard-Hermant*], kā arī R. Abraāms [*R. Abraham*], Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un Ž. K. Njoleta [*J.-C. Niollet*], pārstāvji,
- Kipras Republikas vārdā — M. Hadzigeorgju [*M. Chatzigeorgiou*], pārstāve,

- Nīderlandes Karalistes vārdā — K. A. H. M. ten Dama [*C. A. H. M. ten Dam*], pārstāve,
- Somijas Republikas vārdā — T. Pinne [*T. Pynnä*], pārstāve,
- Zviedrijas Karalistes vārdā — A. Falka [*A. Falk*], pārstāve,
- Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes vārdā — Ī. O'Nīla [*E. O'Neill*], pārstāve, kam palīdz D. Loids-Džonss [*D. Lloyd-Jones*], QC,
- Eiropas Kopienų Komisijas vārdā — A. M. Rušo [*A.-M. Rouchaud*] un V. Bogensbergers [*W. Bogensberger*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 10. novembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- ¹ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt EKL 10. un 15. pantu Padomes 2000. gada 22. decembra Regulā (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp Kapfereri [*Kapferer*], Austrijas pilsoni, ar dzīvesvietu Hallā [*Hall*], Tirolē (Austrija), un *Schlank & Schick GmbH* (turpmāk tekstā — “*Schlank & Schick*”) — Vācijas sabiedrību, kas veic tirdzniecību pa pastu un ir nodibināta Vācijā, par prasību piespriest *Schlank & Schick* izmaksāt Kapfererei laimestu, jo ar tai personīgi adresētu sūtījumu minētā sabiedrība Kapfererei ir radījusi iespaidu, ka viņai ir piešķirts laimests.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienų tiesiskais regulējums

- 3 Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkts nosaka:

“Lietās, kas saistītas ar līgumiem, kurus noslēgusi kāda persona, patērētājs mērķiem, kas var būt uzskatāmi par nesaistītiem ar viņa arodu vai profesiju, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā, neierobežojot 4. pantu un 5. panta 5. punktu, ja:

[..]

- c) visos citos gadījumos līgums ir noslēgts ar personu, kas veic komercdarbību vai piekopi arodu patērētāja domicila valstī vai ar visiem līdzekļiem novirza šādas darbības uz attiecīgo dalībvalsti vai vairākām dalībvalstīm, to skaitā uz attiecīgo dalībvalsti, un līgums ietilpst šādu darbību jomā.”

- 4 Atbilstoši šās regulas 16. panta 1. punktam “patērētājs var ierosināt tiesvedību pret citu līgumslēdzēju pusi vai nu tās dalībvalsts tiesās, kurā ir minētās puses domicils, vai patērētāja domicila vietas tiesās”.

- 5 Regulas Nr. 44/2001 24. pants nosaka:

“Papildus jurisdikcijai, kas atvasināta no citiem šīs regulas noteikumiem, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesai, kurā atbildētājs ierodas. Šo normu nepiemēro, ja atbildētājs ieradies, lai apstrīdētu jurisdikciju, vai citai tiesai ir izņēmuma jurisdikcija saskaņā ar 22. pantu.”

Valsts tiesiskais regulējums

- 6 5.j pants Austrijas likumā par patērētāju tiesību aizsardzību (*Konsumentenschutzgesetz*) — redakcijā, kas izriet no likuma, kurš stāties spēkā 1999. gada 1. oktobrī (*BGBI. I, 185/1999*, turpmāk tekstā — “*KSchG*”), nosaka:

“Uzņēmumiem, kas atsevišķam patērētājam nosūta solījumus piešķirt laimestu vai citus līdzīgus solījumus, kuru formulējums ļauj domāt, ka patērētājs ir laimējis konkrētu laimestu, šāds laimests jādod patērētājam; šo laimestu tāpat var prasīt, ceļot prasību tiesā.”

- 7 Austrijas Civilprocesa kodeksa (*Zivilprozessordnung*, turpmāk tekstā — “ZPO”) 530. pants par nosacījumiem prasībai pārskatīt lietu nosaka:

“(1) Process, kas ir noslēdzies ar spriedumu pēc būtības, var tikt atsākts pēc viena no lietas dalībniekiem lūguma,

[..]

5. ja krimināltiesas spriedums, ar kuru ir pamatots spriedums pēc būtības, ticis atcelts ar citu galīgo spriedumu;
6. ja lietas dalībnieks atklāj jaunus faktus vai ir situācijā, kad var izmantot agrāko galīgo spriedumu par to pašu prasījumu vai tām pašām tiesiskajām attiecībām, ar ko noslēgusies tiesvedība starp pārskatāmās lietas dalībniekiem;
7. ja lietas dalībnieks uzzina jaunus faktus vai atklāj vai var izmantot jaunus pierādījumus, kuru iesniegšana un izmantošana agrākās tiesvedības laikā tam ļautu panākt labvēlīgāku spriedumu.

(2) Ja prasība pārskatīt lietu ir pamatota ar apstākļiem, kas norādīti 1. punkta 7. apakšpunktā, tā ir pieņemama tikai tad, ja lietas dalībnieks no viņa neatkarīgu apstākļu dēļ nevarēja izmantot jaunus faktus vai jaunus pierādījumus pirms mutvārdu procesa beigām, pēc kura tiesa pirmajā instancē taisīja spriedumu.”

8 Šā kodeksa 534. pants nosaka:

“(1) Prasība ir jāceļ 4 nedēļu laikā.

(2) Šis termiņš sākas:

[..]

4. 530. panta 1. punkta 7. apakšpunkta gadījumā — sākot ar dienu, kurā lietas dalībnieks varējis iesniegt tiesai faktus un pierādījumus, kas tam kļuvuši zināmi.

(3) Prasības atcelšanas termiņš ir 10 gadi, sākot ar sprieduma stāšanos spēkā, pēc kā prasītājs [..] zaudē tiesības vērsties tiesā, jo ir beidzies noteiktais termiņš.”

Pamata prāva

9 Kapferere patērētājas statusā vairākas reizes saņēma *Schlank & Schick* reklāmas vēstules, kurās bija ietverts solījums piešķirt laimestu. Divas nedēļas vēlāk, pēc jaunas vēstules saņemšanas, kas tai tika adresēta personīgi un atbilstoši kurai Kapfererei pienācās naudas laimests ATS 53 750 jeb EUR 3 906,16 apmērā, Kapferere saņēma aploksni, kurā tostarp bija pasūtījuma veidlapa, vēstule par pēdējo paziņojumu par šo naudas summu un bankas rekvizītiem. Saskaņā ar nosacījumiem,

kādos var piedalīties/saņemt laimestu, kuri tika minēti pēdējā paziņojuma aizmugurē, piedalīties laimestu sadalē var tad, ja tiek izdarīts izmēģinājuma pasūtījums, kaut arī tas nav obligāts.

- 10 Kapferere nosūtīja *Schlank & Schick* attiecīgo pasūtījuma veidlapu, piestiprinot pie tās marku, uz kuras norādīts laimests, un parakstoties pasūtījuma veidlapas aizmugurē zem vārdiem: “esmu iepazinies ar dalības nosacījumiem”, taču neizlasīja nosacījumus, kādos var piedalīties/saņemt laimestu. Nav iespējams noteikt, vai viņa bija izdarījusi arī šādu pasūtījumu.
- 11 Tā kā Kapferere nesaņēma laimestu, ko tā uzskatīja par vinnētu, tā pieprasīja viņai to piešķirt, pamatojoties uz *KSchG* 5.j pantu, vēršoties *Bezirksgericht Hall* [Hallas Rajona tiesa] Tirolē, lai tā piespriestu *Schlank & Schick* pārskaitīt Kapfererei EUR 3 906,16, pieskaitot nokavējuma procentus 5 % apmērā, sākot ar 2000. gada 27. maiju.
- 12 *Schlank & Schick* atsaucās uz to, ka tiesai, kurā celta prasība, nav jurisdikcijas pār šo jautājumu. Tā apgalvoja, ka Regulas Nr. 44/2001 15. un 16. panta noteikumi nav piemērojami, jo tajos ir paredzēts, ka pastāv ligums ar atlīdzību. Līdzdalība [tirdzniecības] veicināšanas izlozē bija pakļauta nosacījumam, ka tiks izdarīts pasūtījums, ko Kapferere nebija izdarījusi. Tiesības, kas izriet no *KSchG* 5.j panta, nav ligumiskas.
- 13 *Bezirksgericht* noraidīja iebildi par jurisdikcijas neesamību un atzina, ka ir kompetenta spriest, pamatojoties uz Regulas Nr. 44/2001 15. un 16. pantu, jo, pēc tās domām, pastāv ligumiskas attiecības starp lietas dalībniekiem pamata prāvā. Tā noraidīja visus Kapfereres prasījumus par lietas būtību.

- 14 Kapferere iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā. *Schlank & Schick* savukārt uzskatīja, ka *Bezirksgericht* nolēmums par tās jurisdikciju to neietekmēja nelabvēlīgi, jo tas pēc būtības tai katrā ziņā bija labvēlīgs. Tādēļ tā nepārsūdzēja šo nolēmumu par jurisdikciju.
- 15 Iesniedzējtiesa tomēr atzīmēja, ka *Schlank & Schick* bija iespēja apstrīdēt iebildes par jurisdikcijas neesamību noraidīšanu, jo šis nolēmums būtu varējis to nelabvēlīgi ietekmēt.

Prejudiciālie jautājumi

- 16 *Landesgericht Innsbruck* [Innsbrukas Federālās zemes tiesa] izteica šaubas par to, ka *Bezirksgericht* ir starptautiskā jurisdikcija. Pamatojoties uz 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-96/00 *Gabriel* (*Recueil*, I-6367. lpp.), iesniedzējtiesa jautā, vai maldinošajam laimesta solījumam, kas paredzēts līguma noslēgšanas veicināšanai, un tādējādi ir gatavošanās šā līguma noslēgšanai, ir pietiekami ciešā saikne ar paredzēto patērētāju līguma noslēgšanu, lai piešķirtu jurisdikciju patērētāju līgumu jomā.
- 17 Ņemot vērā, ka *Schlank & Schick* nav pārsūdzējusi šo nolēmumu par iebildes par jurisdikcijas neesamību noraidīšanu, iesniedzējtiesa jautā, vai tai atbilstoši EKL 10. pantam tomēr ir jāpārskata un jāatceļ galīgs spriedums par starptautisko jurisdikciju gadījumā, ja šis spriedums izrādītos pretrunā Kopienu tiesībām. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šāds pienākums pastāv, it īpaši jautājot, vai pastāv iespēja transponēt principus, kas ietverti 2004. gada 13. janvāra spriedumā lietā C-453/00 *Kühne & Heitz* (*Recueil*, I-837. lpp.) par administratīvās iestādes pienākumu pārskatīt galīgu administratīvu lēmumu, kas ir pretrunā Kopienu tiesībām, kā to pa šo laiku interpretējusi Tiesa.

- 18 Šādos apstākļos *Landesgericht Innsbruck* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Par pirmās instances tiesas nolēmumu par jurisdikciju:

a) Vai sadarbības princips, kas ietverts EKL 10. pantā, ir jāinterpretē tā, ka apstākļos, kas noteikti spriedumā lietā *Kühne & Heitz*, valsts tiesai ir jāpārskata galīgs tiesas nolēmums un, ja tas izrādās pretrunā Kopienu tiesībām, tas jāatceļ? Vai tiesas nolēmuma pārskatīšanai un atcelšanai pastāv papildu nosacījumi tiem, kas ir piemērojami administratīvo lēmumu gadījumā?

b) Ja uz pirmā jautājuma a) apakšpunktu tiks sniegta apstiprinoša atbilde:

vai termiņš prasības celšanai, kas noteikts *ZPO* 534. pantā, lai atceltu tiesas nolēmumu, kas ir pretrunā Kopienu tiesībām, ir saderīgs ar Kopienu tiesību pilnīgas efektivitātes principu?

c) Tāpat — ja uz pirmā jautājuma a) apakšpunktu tiks sniegta apstiprinoša atbilde:

vai starptautiskās (vai teritoriālās) jurisdikcijas neesamība, kura netika novērsta atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 24. pantam, ir uzskatāma par Kopienu tiesību pārkāpumu, kas, ņemot vērā attiecīgos principus, var tiesas nolēmumam atņemt galīgā nolēmuma statusu?

d) Ja uz pirmā jautājuma c) apakšpunktu tiks sniegta apstiprinoša atbilde:

vai apelācijas tiesai ir jāpārskata starptautiskās (vai teritoriālās) jurisdikcijas jautājums atbilstoši Regulai Nr. 44/2001, ja nolēmums, ko tiesa pirmajā instancē pieņēmusi par jurisdikciju, ir galīgs, bet spriedums pēc būtības vēl nav galīgs? Ja jā, vai šī pārbaude ir jāveic pēc savas iniciatīvas vai tikai tad, ja to prasa kāds lietas dalībnieks?

2) Par jurisdikciju patērētāju līgumu jautājumos Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē:

a) Vai maldinošs solījums piešķirt laimestu, kas izteikts, lai veicinātu līguma noslēgšanu, un tādējādi sagatavo līguma noslēgšanai, ir uzskatāms par pietiekami ciešu saikni ar paredzēto patērētāju līguma noslēgšanu jurisdikcijas pār patērētāju līgumiem piešķiršanai attiecībā uz sūdzībām, kas ar tiem saistītas saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunktu?

b) Ja uz otrā jautājuma c) apakšpunktu tiks sniegta noraidoša atbilde:

vai jurisdikcijas pār patērētāju līgumiem noteikums ir piemērojams sūdzībām, kas izriet no pirmslīguma tiesiskajām attiecībām, un vai maldinošais solījums piešķirt laimestu, kas paredzēts, lai sagatavotu līguma noslēgšanai, ir uzskatāms — ar pirmslīguma tiesiskajām attiecībām, kas no tā izriet, — par pietiekami ciešu saikni, lai jurisdikcija pār patērētāju līgumiem būtu piemērojama arī šajā gadījumā?

- c) Vai jurisdikcijas pār patērētāju līgumiem noteikums ir piemērojams tikai tad, ja ir izpildīti nosacījumi, ko izvirzījis uzņēmums dalībai [tirdzniecības] veicināšanas izlozē, pat ja minētie nosacījumi nav būtiski materiālajām tiesībām, kas izriet no *KSchG* 5.j panta?

- d) Ja uz otrā jautājuma a) un b) apakšpunktu tiks sniegta noraidoša atbilde:

vai noteikums par jurisdikciju pār patērētāju līgumiem ir piemērojams *sui generis* izpildāmām līgumiskajām tiesībām, ko speciāli reglamentē likums, vai *sui generis* izpildāmām tiesībām, kam ir nosacīts un kvazilīgumisks raksturs, kas izriet no solījuma piešķirt laimestu, ko izteicis uzņēmums, no vienas puses, un tā, ka patērētājs pieprasa savu laimestu, no otras puses?”

Par pirmā jautājuma a) apakšpunktu

- 19 Ar savu pirmā jautājuma a) apakšpunktu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai un — vajadzības gadījumā — ar kādiem nosacījumiem sadarbības princips, kas izriet no EKL 10. panta, uzliek valsts tiesai pienākumu pārskatīt galīgu tiesas nolēmumu un atcelt to, ja izrādās, ka tas ir pretrunā Kopienu tiesībām.

- 20 Šajā sakarā ir jāatgādina principa *res judicata* nozīmīgums gan Kopienu tiesiskajā kārtībā, gan valstu tiesiskajās kārtībās. Lai nodrošinātu tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, kā arī pareizu tiesvedību, ir svarīgi, lai tiesu nolēmumi, kas kļuvuši galīgi pēc tam, kad izsmelti visi tiesību aizsardzības līdzekļi, vai pēc tam, kad beidzies šādi

pārsūdzībai paredzētais termiņš, vairs nevarētu tikt apstrīdēti (2003. gada 30. septembra spriedums lietā C-224/01 *Köbler, Recueil*, I-10239. lpp., 38. punkts).

- 21 Līdz ar to Kopienų tiesības neuzliek valsts tiesai pienākumu izvairīties no iekšējo procesuālo noteikumu piemērošanas, kas nolējumam piešķir galīga nolēmuma statusu, pat ja tas ļautu novērst Kopienų tiesību pārkāpumu ar attiecīgo lēmumu (šajā sakarā skat. 1999. gada 1. jūnija spriedumu lietā C-126/97 *Eco Swiss, Recueil*, I-3055. lpp., 46. un 47. punkts).
- 22 Nosakot procesuālus noteikumus prasības celšanai, kas paredzēta indivīda tiesību aizsardzībai, kuras tam rodas no Kopienų tiesību tiesas iedarbības, dalībvalstīm ir jānodrošina, lai šie noteikumi nebūtu mazāk labvēlīgi, nekā tie, kas reglamentē līdzīgas iekšējas sūdzības (līdzvērtības princips), un ka tie netiek izveidoti tā, ka praktiski nav iespējams īstenot tiesības, ko piešķir Kopienų tiesības (efektivitātes princips) (šajā sakarā skat. 2000. gada 16. maija spriedumu lietā C-78/98 *Preston u.c., Recueil*, I-3201. lpp., 31. punkts un tajā minētā judikatūra). Tomēr šo dalībvalstu pilnvaru robežu ievērošana procesuālajos jautājumos nav apstrīdēta pamata prāvā tiktāl, ciktāl tas attiecas uz apelācijas tiesvedību.
- 23 Jāpiebilst, ka minētais spriedums lietā *Kühne & Heitz*, uz ko atsaucas iesniedzējtiesa sava pirmā jautājuma a) apakšpunktā, nevar apstrīdēt iepriekš minēto analīzi. Pieņemot, ka principi, kas tika noteikti šajā spriedumā, ir piemērojami tādā kontekstā, kas — kā pamata prāvā — attiecas uz galīgu tiesas nolēmumu, ir jāatgādina, ka šis pats spriedums attiecīgās iestādes pienākumu atbilstoši EKL 10. pantam pārskatīt galīgu nolēmumu — kas, kā izrādījās, tika pieņemts, pārkāpjot Kopienų tiesības — pakārto nosacījumam, ka minētajai iestādei atbilstoši valsts tiesībām ir pilnvaras pārskatīt šo nolēmumu (skat. minētā sprieduma 26. un 28. punktu). Tomēr šajā gadījumā pietiek atzīmēt, ka minētais nosacījums nav izpildīts, kā tas izriet no iesniedzējtiesas lēmuma.

- 24 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz pirmā jautājuma a) apakšpunktu ir jāatbild, ka sadarbības princips, kas izriet no EKL 10. panta, neuzliek valsts tiesai pienākumu izvairīties no iekšējo procesuālo noteikumu piemērošanas, lai pārskatītu galīgu tiesas nolēmumu un atceltu to, ja izrādītos, ka tas ir pretrunā Kopienu tiesībām.

Par citiem jautājumiem

- 25 Ņemot vērā atbildi, kas sniegta uz pirmā jautājuma a) apakšpunktu, un to, ka iesniedzējtiesa norāda, ka, pamatojoties uz valsts tiesībām, tā nevar pārskatīt nolēmumu par *Bezirksgericht* jurisdikciju, nav jāatbild ne uz pirmā jautājuma b) līdz d) apakšpunktu, ne arī uz otrā jautājuma a) līdz d) apakšpunktu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 26 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

sadarbības princips, kas izriet no EKL 10. panta, neuzliek valsts tiesai pienākumu izvairīties no iekšējo procesuālo noteikumu piemērošanas, lai pārskatītu galīgu tiesas nolēmumu un atceltu to, ja izrādītos, ka tas ir pretrunā Kopienu tiesībām.

[Paraksti]